

ایستادگی در برابر حق، نتیجه‌ای جز حسرت و هلاکت ندارد

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه هر کسی در برابر حق بایستد به هلاکت دچار می‌شود، اظهار کرد: امیرالمؤمنین (ع) در کلامی می‌فرماید «مَنْ أُبْدِيَ صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ، هَلَكَ» [هر که در برابر حق بایستد هلاک شود]؛ زیرا حق، شکست‌بردار نیست و هر مخالفتی با آن چیزی جز حسرت و سقوط به دنبال ندارد.

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه هر کسی در برابر حق بایستد به هلاکت دچار می‌شود، اظهار کرد: امیرالمؤمنین (ع) در کلامی می‌فرماید «مَنْ أُبْدِيَ صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ، هَلَكَ» [هر که در برابر حق بایستد هلاک شود]؛ زیرا حق، شکست‌بردار نیست و هر مخالفتی با آن چیزی جز حسرت و سقوط به دنبال ندارد.

آیت‌الله جوادی آملیه گزارش ایکن، آیت‌الله العظمی جوادی آملی، مفسر قرآن و نهج البلاغه، ۱۲ آذرماه در جلسه هفتگی درس اخلاق در مسجد اعظم قم در ادامه شرح نهج البلاغه و در تفسیر کلمات قصار امیرالمؤمنین (ع) (۱۸۶ تا ۱۸۹) به تبیین آموزه‌های توحیدی، معادی و تربیتی این کلمات نورانی پرداخت.

آیت‌الله العظمی جوادی آملی بیان کرد: سخنان کوتاه امیرالمؤمنین (ع) گاهی مستقل بیان شده و گاهی هم به عنوان نامه و خطبه آمده است، این کلمات کوتاه و تک نگاره‌ها هم، یا ناظر به تفسیر آیات قرآن است یا در امتداد بیانات نورانی پیامبر اکرم (ص) قرار دارد و هر یک، دریچه‌ای تازه از حکمت الهی می‌گشاید.

ایشان با اشاره به اینکه خداوند آیات خود را هم در عالم تکوین و هم در عالم تشریع به انسان نشان می‌دهد، آیه شریفه «سَرُّهُمْ آيَاتُنَا فِي الْأَقَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَتَىٰ الْحَقُّ» را یادآور شد و تأکید کرد: آیات الهی در همه مراتب هستی، انسان را به حقیقت رهنمون می‌سازد.

این مفسر قرآن در توضیح رابطه خواب و مرگ، با استناد به آیه «اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا»، بیان کرد: خواب، مرتبه‌ای از «مرگ موقت» است و انسان هر شب حقیقت مرگ را به گونه‌ای شهود می‌کند؛ از این رو معاد و بازگشت به سوی خدا، امری دور از فهم انسانی نیست.

استاد حوزه علمیه با اشاره به مفهوم «پشیمانی» در قیامت، آیه «وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ» را تبیین کرد و گفت: همان گونه که انسان پشیمان در دنیا انگشت خود را به دندان می‌گزد، ظالم آغازگر ستم نیز در قیامت هر دو دست خود را از شدت حسرت خواهد گزید؛ و این همان حقیقتی است که امیرالمؤمنین (ع) در کلام قصار ۱۸۶ به آن اشاره فرمودند: «لِلظَّالِمِ الْبَادِي غَدَا يَكْفُوهُ عَصَا» [آغاز کننده ظلم و ستم، در قیامت انگشت به دندان می‌گزد].

آیت‌الله العظمی جوادی آملی در ادامه به کلمه قصار ۱۸۷ «الرَّجُلُ وَشَيْكْ» [کوچ کردن از دنیا نزدیک است]، اشاره و بیان کرد: رحلت انسان از دنیا نابودی نیست، بلکه انتقال از نشئه‌ای به نشئه دیگر است؛ چنانکه در برزخ بیداری ضعیف‌تر و در قیامت بیداری محض خواهد بود.

ایشان تأکید کرد: آیات مرتبط با «بوم» و «یومئذ» در قرآن کریم، جز موارد معدود، همگی درباره قیامت است.

این مفسر قرآن در بخش دیگری از بیانات خود با بیان اینکه هر کسی در برابر حق بایستد به هلاکت دچار می‌شود، اظهار کرد: امیرالمؤمنین (ع) در کلام دیگری می‌فرماید «مَنْ أُبْدِيَ صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ، هَلَكَ» [هر که در برابر حق بایستد هلاک شود]؛ زیرا حق، شکست‌بردار نیست و هر مخالفتی با آن چیزی جز حسرت و سقوط به دنبال ندارد، هر کس در برابر دین، در برابر حق، چهره نشان دهد، به هلاکت گرفتار می‌شود.

وی سپس به نقش صبر و دعا در رسیدن به مقصد الهی اشاره و تأکید کرد: طبق فرموده امیرالمؤمنین (ع) در کلمه ۱۸۹ نهج البلاغه «مَنْ لَمْ يُجِبِ الصَّبْرُ، أَهْلَكَهُ الْجَزَعُ» اگر صبر انسان را نجات ندهد، جزع و بی‌تابی هرگز مشکلش را حل نمی‌کند. هم صبر لازم است و هم تضرع و گریه که در روایات از آن با عنوان «سِلَاحُ الْبُكَاءِ» یاد شده، و این گریه و ناله از سر اخلاص از ابزارهای حقیقی انسان در مبارزه با دشمن درونی و بیرونی هستند.

این مرجع تقلید با اشاره به اینکه انسان برای رسیدن به مقصد الهی دو ابزار اساسی در اختیار دارد، افزود: راه تحقق وظیفه دو چیز است: صبر و دعا. این گونه نیست که اگر کسی صبر پیشه کرد، از مقصد بازماند یا مسیر را اشتباه رفته باشد؛ خیر، صبر خود یکی از راه‌های قطعی رسیدن است؛ هر امری زمان و اقتضای خود را دارد و تحقق آن به اندازه و تقدیری است که خداوند

برایش قرار داده است.

وی تأکید کرد: انسان همواره مصلحت واقعی خود را نمی شناسد؛ گاهی مصلحت او در آن است که حادثه ای زودتر به او نرسد و با تأخیر به او برسد؛ صبر راهی است که انسان را قطعاً به مقصد می رساند. اگر صبر ما را به مقصد نمی رساند، هرگز چنین فرمانی صادر نمی شد.

وی اظهار کرد: گریه از سر اخلاص و تضرع، قلب انسان را رقیق می کند و به او قدرت مقابله با دشمنان درونی می بخشد؛ ما در نبرد با شیطان، نفس اماره سلاحی جز بکاء و تضرع نداریم؛ زیرا او از هر جهت مجهز است، اما انسان تنها با سلاح گریه و ناله صادفانه می تواند بر دشمن درونی پیروز شود.

آیت الله العظمی جوادی آملی در بخش پایانی، با اشاره به دعای امام سجاد (ع) و دیگر ادعیه نورانی اهل بیت (ع) بیان کرد: عزت حقیقی تنها نزد خداوند است و هر کس خود را در پیشگاه الهی «هیچ» ببیند، خداوند همه چیز را به او عطا خواهد کرد؛ چنان که قرآن کریم می فرماید: «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا».